

DEBRECZEN

A DEBRECZENI FÜGGETLENSÉG ÉS 48-AS PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Helyben: Félévre 6.— kor., negyedévre 3.— kor.
Vidéken: Félévre 9.— kor., negyedévre 4.50 kor.

Felolós szerkesztő:

MÓRIÓZ PAL.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Bégenfeld-tér 2. szám. — Telefon 412. szám.
Egyes szám ára 4 fillér.

Fujnak a szelek...

Tudniillik: a választások előszelei.

Fujnak a szelek. A választások előszelei.

A kormány „munkapárti” sarju erdője most veti az első rügyeket. A reménység zöldjétől újra meg-elevenednek a tarlott politikai ligetek.

A rég nyugalomba dobott malomköveket is szerelgetik, őrléshez rendezgetik a levegőhöz jutott, ószabadelvű bécsi kásaütő-molnárok. Ámde hiában változtattak cégért, a józan magyarság nem hordja ebbe a malomba sem a gabonáját, sem az elvét. És hiában fujdogál a bécsi szél, hiában forog oly begyesen az ő reménységöknek osztrak szövésű vitorlája:

— A garad, a garad üresen jár!... És az „ujraébredőknek” még elég korán fogja becsukni a boltját az a bizonyos „hédervári” lisztes molnár. Hiában kavargatnak mindenféleszert, még talán ávizsmagot is a bécsi korpa közé, mert ezt ugyan be nem veszi a magyar nép.

Debrecennek és a Hajduságnak szilárd hazafiságáról éppen a kormány helyi bizalmasa, bizalmának

letéteményese, Domahidy Elemér főispán állíthat ki leghitelesebb bizonyítványt. Szemtanuja volt a Justh Gyula vasárnapi elragadó és gyújtó zászlóbontásának.

Meg azután éveken át itt élt közöttünk. — Józsanitélőképességü, egyenes gavallér uri ember, tehát megítélhette az erejét a helyi, mint vármegyei függetlenségi párt tömörségének. Sem az alattomban szított sajnálatos belső, személyeskedő forrongás nem volt képes ezt az egyiséget megbontani; sőt még a Kosuth Ferenc pártjának kiválása sem gerjesztett itt izgalmat. Inkább még erősítette a vármegyei párt egységét, mert a balpárti Benedek János is Justhék-táborához csatlakozott a böszörményi választókerülettel.

Domahidy Elemér főispán tehát, ha csak vakesszközül nem engedte felhasználni magát, amit pedig még csak fel sem akarunk tételezni az ő jobbizlése felől — Debrecenről és Hajdúvármegyéről kevésbé biztató jelentést küldhet be miniszteréhez. Már előre bemondhatja:

— Kegyelmes Uram! A bukás biztos tudatában hiába volna itt az időt, a pénzt, a masszirozó tudományt vesztegetni! Ezt a népet sem félrevezetni, sem megvásárolni nem

lehet addig, ameddig az elveit olyan kiváló hazafiakkal képviselteti, mint Bakonyi Samu, Tüdös János, Csanak János, Papp Elek, Rákosi Viktor, Benedek János és Justh János... Kegyelmes uram! E névsorból magad is megítélheted, hogy még talán — mint mondani szokták — az isten is János, pardon! *kuruc itt!*

Sirály.

Vásár a debreceni színház bérletére.

A tanács Zilahy mellett.

A közönség még épen Zilahyt óhajtja.

A debreceni színház bérletét újabb három évre tudvalevőleg Komjáthy János színházbizottsági barátai Komjáthy Jánosnak óhajtják kiadni s ilyen irányban hozták meg jelentéktelen szótöbbséggel javaslatukat a városi tanácsnak.

Csak hogy azóta lényegesen változott a helyzet a színház kérdésben, amennyiben kipattant a titok, hogy Komjáthy János titokban szerződést kötött Békés Gyulával, akivel már 1911. őszétől kezdve, mint *művezető igazgatóval* társult volna, azután pedig kezére játszotta volna

Lépések.

Lépések. Lassan, ütemesen kongva,
Ajtom előtt megállnak tévovázva,
A kilinset valaki halkan rázza.

És hallgatok, mereven, mozdulatlan.
Keserű göggel vonaglik a lelkem:
Ha eddig nem jött, most már menjen, menjen.

S míg a lépések, ütemesen kongva,
Ajtom előtt sebesen elkopognak:
Azon tűnődöm: visszajön-e holnap?

S halvány arcomba hajszoлик a vérem
És holra dermed szívem lüktetése:
Ha nem ő volt... jaj, ha nem ő volt mégse?
Nil.

Láz.

Irta: *Ralázsnyé Zalai Masa.*

A beteg gyöngye jajdulással végighanyatlott vánkösán és lezárta szeméit. A laz rohanta meg ismét, hogy kegyetlenül végig-razza elgyötört testét, — még voltak zavaros gondolatai, érzései, — mintha a levegő hullámokat vetve hőmpölyögne feléje és kisodorná őt az ágyból, hogy örületes ringással magával ragadja föl a felhők közé. Aztán hirtelen elejtette őt az az aetherikus ölelés, aminek folytán sülyedni kezdett lefelé, hegyes sziklák borzalmas ösvénye nyitotta reá sötét torkát, hogy elnyelje, sebek

fájó szaggatása közben bukott a mélység fenekére, ahol előntötte a patakzó vér melege.

A szeme hirtelen tágranyilt és a lalottaiból föltámadó csudálatával nézett körül. Még érezte a zuzódás kinjait, lelke még kábult volt a tébolyító rémképektől és nem tudta fölfogni, hogy puha párnák között hever, egyik kezével bágyadtan megsimogatta arcát, — vér helyett verejtéktengerben fürdött.

Aztán a lámpafénybe nézett, de ettől ijedten lezárta pilláit, — félt a lámpától, mely egys- emü kísértet módjára hunyorgatott reá, — füleit beszorította mindkét kezével, fájta neki a falióra ketyegése, mintha az ágyában viszhangzanék ez az egyhangu taktus és a halantékon is a szerint lüktetnek.

Tehetlenségében sirva fakadt:
— Oltátok el a lámpát és fojtsátok meg az óra verését! — kiáltotta türelmetlenül, — minden hang gyöttri az idegeimet!

Az asztalnál most hirtelen megmozdult valaki, aki eddig karjaira borulva és csak a válla vonaglott hangtalan, elfojtott zokogástól. Olyan határozatlan imbolygással, mint az ittasok, kitérta mind a két karját, — de aztán föleszmélve, észrevétlenül letörülé könnyeit és az arca mosolygott is már édes, biztató mosolygással, aminövel könyörületből a nehéz betegét áltatjuk. Lassan, roskadozva ment az ablakhoz, egy vonalnyi rést nyitott a spalétákon, — aztán eloltotta a lámpát és megállította az óra járását.

Kivülről sugaras napfény lopódzott be az elsötétített szobába, de a betegnek nem tűnt fel ez a különös ámitás, hogy világos nappal lámpát gyújtottak, — egyáltalában nem érdekelte, nappal van-e, avagy éjszaka?

Ellenben finom hallását izgatta a legtompább zaj is, mert egyszerre meajult türelmeséggel rákiáltott ápoló sógornőjére:

— Csukjad be szorosán a spalétákat, olyan szomorú dalt hallok, mintha temetének — és ez az illat, ami beárad, ugy hasonlít a tömjénfűsthöz, — panaszkodott elkeseredve.

— Oh! csak már hazajönne Károly, — fohászott föl újra néhány hosszú, nehéz pere múlva, de oly halkan, mintha a szemközt függő Krisztusképhez beszélne. — Nyilottak a rózsák, mikor elutazott és most már nem sokára havazni fog! — De Vera! — fordult ismét a leányhoz, — ugy rémlik, mintha megint halotti dalt hallanék, temetnek valahol?

Erre a kérdésre hangos kitöréssel fölzokogott a leány, mint aki nem bir már tovább küzdeni a fájdalommal.
— Igen! csakugyan temetés van itt a közelben, — fuldokolta, — a szomszédék kis Ilonkája halt meg tegnap.
— Istenem! — jajdult föl az asszony a betegek érthető rettegésével, ugyebár a tifusz ölte meg szegénykét? még mindig pusztít ez a kegyetlen járvány? Lám, engem megmen-tett az ima, a Károlyom imája! Hogyan fogja ő is sajnálni a kis Ilonkát, mindig olyan gyermek után vágyakoztunk és talán

a színházat, megváltatván vele díszlet és jelmezfelszerelését.

Szóval nemcsak a jövőd három esztendőös cyklus után akart nyugalomba vonulni, hanem még ez alatt a három év alatt és nagy kényelmesen Békessel akarta vezetni a színházat.

Most, hogy kipattant a titok zstormirozta állítólag Komjáthy János a szerződést s kijelentette egyik bizalmasához intézett levelében, hogy nem társul Békessel, inkább megfizeti Békésnek a kikötött vinkulomot, bánatpénzt, azonban ez nem változtat a helyzeten.

A tanácsban az a felfogás kerekedett felül — és ez jogos is, hogy Komjáthy János gazda nélkül alkudott a debreceni közönség bőrére. Epen ezért el is vesztette lábait alól a talajt titkos manipulációi révén. Most azután majdnem kizárt dolog, hogy a tanácsban Komjáthy javára azok a tanács tagok, akiket Komjáthy félre akart vezetni s félre is vezetett volna, csak egyetlen szavazat is essék.

Most azután Komjáthy János legokosabban tenné, ha visszavonná a pályázatát, mert a közgyűlés előtt meg épen nem számíthat pártolásra, miután a Debrecen város puritán közönsége, közgyűlési tagjai, csak azt pártolják, aki *egyenes utakon* jár s nem a közönség *megettévesztésével* akar boldogulni.

Debrecen a por-város.

Valami az utcák öntözéséről.

Debrecen, március 11.

Még csak kezdetén vagyunk a tavasznak, már is aktuális az a téma: Debrecen, a por-városról írni. Különösen az idén, amikor olyan gyorsan és minden átmenet nélkül állott be a tavasz. A friss tavaszi szellő vigan fujdogál, de nem balzsamot hoz magával,

nem hiába... Egyik hervad, a másik életre fogan...

A leány önkéntelen heves mozdulattal rátette kicsiny kezét az asszony forró homlokára; fajt néki a beszéd, minden hangos szó, amit az ajtón, ablakon beszűrődő gyász szerzett.

— Jó az Isten! — biztatta őt könyein át rámosolyogva, — megsegített nehéz betegségében, tehát bizonyára kedves tervei vannak veled a jövődre. Majd le fog repülni egy angyal, hogy el ne busuljátok magatokat nagyon a kis Ilonka után.

A beteg bágyadt szeme most hirtelen fölragyogott, akárcsak a kis gyermeké a karácsonyfa igézetes meséjétől és megint ránézett a komoly, szenvedő Krisztusképre, tevé sóvár reménységgel.

— Nézd! — mutatta a leánynak megindultan, — nézd azokat az isteni szemeket, hogyan mosolyognak reám a véres töviskoszoru alól.

— Ugye már így is? Hát még ha Károly hazajön a hosszú utazásból és a megújuló mézesheteiket megáldják odafönn?

E pillanatban gyöngén megkopogtatták kívülről az alacsony ablakot, a leány idegesen összeresztette és mint az árnyék, halkán odasuhant. Óvatosan kinyitotta az egyik spaletát, — de aztán becsapta, még pedig olyan rémes izgalommal, mint aki kísértetet látott.

— Ki az? — nyögte a beteg összebongzva, mert a temetési szertartás eddig oly

hanem felkeveri az utca porát és viszi, viszi — az emberek, járó-kelők szemébe.

Nagyon sokat beszéltek már arról, hogy milyen poros város is az a Debrecen. Bajos is volna manapság ezt azzal ütni el, hogy: egészséges ez a por, csak sokáig kell szívni. Egy olyan hatalmas és fejlődő városnak, mint Debrecen, meg kell védelmezni lakosait ettől a kellemetlen ellenségtől. Száz szónak is egy a vége, kora tavasz van, de azért locsolni kell az utcákat. Locsoltatni, mert különben maholnap már, ha a jó Isten meg nem könyörül rajtunk és esőt nem bocsát az égből — csak zárt borítékban fogunk járhatni az utcán.

Es ez egy cseppet sem túlzás. Tessék végig sétálni például a Csapó-utcán, még aránylag elég szélmentes időben is, micsoda porfelhő kavargog a légtérben.

Mindehez hozzá kell számítani azt is, hogy Csapó-utcának kellős közepén nagy a „piac”. Hogy micsoda állapotban van a szegény utca, mikor seprik a piacot, azt el sem lehet mondani. Azt látni, érezni kell, amitől különben mindenkit óvunk.

De nem csak a Csapó-utcaival vagyunk így. A többi makadán-burkolatos utcák első-sorban, így a Péterfia-utca szorulnak főleg a locsolásra.

A közönség és az adófizető polgárság nagy érdeke, végét szakítani már egyszer ennek az állapotnak: eltérni a locsolás megkezdésének szokásos terminusától, locsoltatni az utcákat akkor és ott, amikor és ahol szükség van reá.

Irodalom, művészet.

Rostand és az új romanticizmus.

Rostand ismét aktuális. Ismét, egész bátran mondhatjuk. Ami annyit tesz, hogy az új romantika is kezd ismét aktuálisá lenni. Jó lesz megállni egy kissé ezen a ponton. Az új romanticizmus! Az annyira leszólt, lekiesnyelt irodalmi irány, amelynek már holt híre költöttek. Ugy látszik, hogy mégis csak igaz az a régi magyar közmondás: sokáig él, akit egyszer holtak híresztelnek. Így történt ez a múlt idők romanticizmusával.

tompa zaja most áttört az ablakon. Egyszerre csodás energiával fölült az ágyban és tágra nyílt szemmel, előre hajlott nyakkal, arcán az irtózat minden borzalmával, hallgatózott.

A fülemes! vagy megőrültem? Lásd, nem engedi magát eltemetni az a gyermek, míg el nem bucsuzik tőlem! Nyisd ki az ablakot, hadd lássam őt egy pillanatra, mert megfojt a szívem!...

Vera erőtlennül, a falhoz támaszkodva olyképpen állt, mint akit a fájdalom megkövesített. Érezte, hogy most mindjárt történni fog valami rettenetes, ami összezúz, elpusztít, megsemmisít egy nehezen óvott fiatal életet. Nem volt ereje, hogy fölnyissa az ablakot, csak gépiesen a sárgaréz závar után nyult, hogy belefogódzék, de mikor az éles gyermekhang újra besírt a szobába, keze lesiklott, térdei megrogytak és aléltan végighanyatlott a földön.

— Vera néni! Vera néni! — hangzott kívülről panaszos könyörgéssel, — mért nem nyitod már ki az ablakot? Látod én kiszöktem a kis ágyamból, hogy hívjalak, pedig úgy fáj a fejem! Vera néni gyere hát, ne engedd, hogy a rossz emberek betegyék a gödörbe Károly bácsit!...

És a kedves gyermekhang sokáig esdedeztet még kívülről, az apró ujjacskák fáradhatatlanul doboltak a zárt üvegtáblákon, — de a szobában élettelen esőnd honolt...

Tagadhatatlan az emberi lélek vonzalma a hétköznapiástól elütő, a szokatlan iránt. A színházlátogató közönség, de még az olvasók is — kifáradtak a naturalizmus, verizmus, realizmus és kiudja még hány-izmus elnevezés kalapja alá foglalt irodalmi irányzattól. Kárára, avagy hasznára-e az irodalomnak, nehéz volna eldönteni. Bizonyos azonban az, hogy ma már szivesebben süpped bársonyszékébe az élet viharos fáradalmaiban elgyötört modern ember, ha mást lát a színpadon, mint saját jól ismert bajját: a meztelen életet.

Ha talán nem is áll egész szigorúan az a tétel, főként igazi írásművekre — kivételek mindig vannak — korunknak a romantizmushoz, vagy mondjuk újromantikus iskolához való közeledése elvitázhatatlan.

Pelda erre Rostand Edmond legújabb sikere a *Chantecler*-rel. Mondjanak bármit is, fogjunk rá sokat a reklamra: mindez nem sokat változtat a dolgon. Amit lehetetlennek hittek a naturalisták nem régen, az mind beteljesült. Az új romanticizmus nagy, nagyon nagy sikert aratott a *Chantecler*-rel. Meg kell jegyeznünk, hogy még csak nem is a legszebb és legideálisabb formájában. Mert bármennyire elismerjük Rostand lángeszét, bizony-bizony a *Chantecler* mint drámai újforma csak kuriózuunképen érdekes. Senki sem kívánhatja, hogy kövessék drámaíróink ezt az utat. Malicia nélkül jegyezzük meg, hogy bizony a „Békakirály“-ig juthatnánk ezen az uton. No de ez nem fontos. Hiszen a forma mellékes. Az új romanticizmus eszméivel akar hatni: ezt jegyezhetnék meg sokan, az új iskola abszolút hívei közül.

Igazolt lenne, de csak részben. Epen a különös forma képezi pl. a *Chantecler*-nek a legtöbb vonzó erejét. Enélkül talán az egész darab bűbajos volta elveszne. Mint ahogy mennyi sok elvész Rostandból, ha nem érezzük nyelve zenéjét, rimei csengését, ódái pathosát! Általában a modernség újabb érdekes a *formák* találásában és felkeresésében. Léven pedig az irodalmi áramlatok nagyon változók; illetőleg az irodalom nivó különbségei folyton kiegyenlítődven, a régi mint új mindig érdekes. De érdekes és az újdonság ingerével hat a különlegesség is. Rostand legújabb drámai formái talán ezek közé tartozik, de hogy *nagy* és egyéni különlegesség minden óriási reklam dacára, — az is bizonyos.

Magyarország amerikai tükre.

Dorsey tanár magyarországi levelei a „Chicago Tribune“-ben.

— Első közlemény. —

A múlt esztendő folyamán az amerikai nagy napilapok egyike, a világhírű chicagói „Tribune” saját költéségén kiküldte Magyarországra Dorsey kiváló egyetemi tanárt, a lap belső munkatársát azzal a megbízással, hogy a kiváló szociológus és elismert közgazdasági író tanulmányozza a magyarországi viszonyokat, különösképpen a köznépi helyzetet és azon okokat, melyek az oly óriási arányban megindult kivándorlást előidézik. A kiváló tudós sikerrel felelt meg küldetésének, aminek aklatáns bizonyossága az a rendkívül érdekes cikksorozat, melyet az említett lap hasábjain tanulmányutja eredményeképpen közzé tesz.

Oly éles judiciummal, kitünő kritikával itéli meg a hazai viszonyokat, a tanulmányutazók sablonos modorától oly annyira elütő érdekes megfigyeléssel festi az otthoni állapotokat, hogy cikksorozata leköti még azoknak figyelmét is, kiket tanulmányának tárgya kevésbé érdekelne különben.

Ujabb időben mind szociológusok, mind maga az Egyesült-Államok kormányának bevándorlási hatósága kísérletnek azzal az eszmével, hogy a délurópai országokba — honnan a kivándorlás folyton növekvő arányban sodorja ki a szegényebb elemeket az igéret földjére — szaktudósokat küldjenek ki, kik a kivándorlás mélyebbre ható okait tanulmányozzák és már odahaza odahassanak, hogy az ugynevezett nem kívánatos elemek-

nek a kivándorlási vágya mindjobban csökkentessék.

Igy a múlt évben dr. Steiner Iowa állami egyetemi tanár is egész csapat egyetemi ifjával járta be a déleuropai országokat, huzamosabb időt töltvén hazánkban a felföldön is, fontos anyagot gyűjtve és bocsátván a kivándorlási tanács rendelkezésére.

Egyáltalán kívánatos volna, ha ezen amerikai szemüvegen keresztül által eszközölt megfigyelésekkel foglalkoznának azon hazai körök és egyének is, amelyek és akik a kivándorlási bajok orvoslására vannak hivatva.

Dorsey tanulmányának egyrésze éppen Debrecennel és környékével foglalkozik. Ugy véljük, szolgálatot tesznek olvasóinknak, ha Dorsey tanárnak Debrecenről és környékéről írt tanulmányával meg is mutatjuk. Ezért annak közlését lapunk mai számában megkezdjük.

Debrecen, aug. 8. Budapest—Debrecen között a távolság mintegy 140 mérföld és az öt óra hosszú utazás alatt a nagy Alföld jelentősebb részén haladtam keresztül. Olyan ez, mintha Illonis, Iowa, Kansas államok javarészen utaznék át az ember, vagy mint valami összevont utazás Chicagótól Wicahitáig.

Ez az ut amellet ezer évnyi időt kapcsol össze; Budapest modern, Debrecen ódon. Láttam utközben modern gőzcséplőgépeket s körülötte embereket oly öltözetben, melyeket akkor viseltek, mikor még nem kenték apostoli királlyá Istvánt, sőt olyanokat is, aminek még Ázsiában a keresztény korszak előtt viselhetek.

A Nagy-Alföld — így nevezik az ország eme részét, megkülönböztetésül a Kis-Alföldtől, mely a Kis-Kárpátok lábánál, Pozsony és Komárom között terül el s melyen Bécsből Budapestre jövet utaztam keresztül — Európának leggazdagabb mezőgazdasági sikkasága s magának Magyarországnak legjelentősebb része.

Az Alföld hosszukás négyszög alakú, észak-déli irányban mintegy 250 mérföld hosszú s körülbelül felényi széles. Délen lenyulik a szerb határig, északon és keleten a Kárpátok határolják, nyugati határa a Duna.

Versengés az Alföldért.

Ily módon valósággal szive Magyarországnak s termékenysége és remek természeti szépsége miatt évszázadokon keresztül versengtek érte a különböző népek. Már a történelemelőtti korszakban magas műveltségű nép lakott az Alföldön, minek bizonyosságai azok a bronz fegyverek, háztartási eszközök, dísz tárgyak, lószerszámok, melyeket nagy számban lehet itt az ősi sírokban találni. Több ok van arra a feltevésre, hogy a bronz használatát csak akkor kezdték ismerni Európában, miután az megtette bevonuló útját Ázsiából a Kárpátokon keresztül.

Amint az gondolható is: Magyarországon az Alföldön van a legtöbb művelhető föld. A terület 7 százaléka erdő, 17 százaléka legelő, 9 százaléka rét s 60 százaléka gabonamű, 20 százaléka tengeri. Földje általában gazdag, televény, némely része sokat szenved a szárazságtól s imitt-amott szikes; ilyennek módjára a Debrecenről északnyugatra eső Hortobágy pusztát is, amelyet rövidesen fel fogok keresni.

Ezer év óta otthona a magyaroknak.

Azonban én nem azért jöttem az Alföldre, hogy a búzát, kukoricát, nyájakat vizsgáljam, hanem hogy a magyarokat tanulmányozzam, akiknek több, mint ezer esztendő óta otthona az Alföld; itt állta útját a hódítóknak, itt küzdött 150 évig a török elnyomással ellen a magyar, itt harcolt a múlt század közepén az osztrák ellen s habár le is győzött s megint Habsburg uralom alá került is, mégis általában szabadságot és függetlenséget tudott a kibékülés révén biztosítani hazájának.

S ugyancsak ez az Alföld fog majd erőteljesen adni a magyar nemzetnek ahhoz a küzdelemhez, mely előbb vagy utóbb, de bizonyosan bekövetkezik; ha nem Ferenc Ferdinánddal, úgy az utódjával — mely megfogja

szüntetni az idegen uralmat s vagy magyart fog ültetni a trónra, vagy köztársasági kormányformát fog teremteni.

A népesség csaknem tiszta magyar.

Az Alföldön fejlődött és jegesedett ki a magyar nyelv, kultúra, nemzetiség, sőt a testi típus is, — ha ugyan magyar típus, — amiben én kételkedem. De itt oly bőségben van a magyarság, mint sehol másutt az országban. Itt Hajdu megyében, melynek székvárosa Debrecen, a népesség 99,7 százaléka magyar, a délre eső Jász-Nagy-Kun Szolnok és Csongrád megyében 99,4 százaléka; Hevesben — nyugatra — 99,1 százalék, Szabolcsban 98,9 százalék.

Tekintsünk egy-két olyan megyét, mely kívül esik az Alföldön, itt van az Alföldtől északra a Kárpátok közt fekvő Arva megye, hol a népességnek alig 2 százaléka magyar, a többi tót; az Erdélyben fekvő Fogaras megyében a lakosság 9 százaléka magyar, a többi román; vannak megyék, hol a németek vannak túlsúlyban. Nem kevesebb, mint 17 olyan megyéje van Magyarországnak, hol a nem magyar népesség százalékba 76-94 közt váltakozik, de ezen megyék közül egyik sem fekszik egész terjedelmében az Alföldön. Nem. Az Alföld magyar; minden, a mit itt látunk: magyar s hogy a magyarságot láthassuk, be kell utaznunk az Alföldet.

Halál a cséplőgép kezei alatt.

Egy kocsis legény tragédiája.

Debrecen, március 11.

A nyáron augusztus hó 16-án borzalmas szerencsétlenség történt Preisz Sámuel nádudvari lakos tanyáján. A cséplő gép keresztül ment Papp Lajos kocsis-legényen, aki azonnal szörnyet halt.

A szegény kocsis legény tragédiájának a részletei, amelyet ma tárgyalta a debreceni törvényszék, a következők:

Preisz Sámuel tanyáján cséplő a gép augusztus 16-án. A cséplés befejezése után a szomszéd tanyára akarták át huzatni a gépet, hogy ott folytassák tovább a munkát.

Nyilas Pál gépész az idő megtakarítása céljából nem eresztette ki a gépből a gózt. — A gépet, melyet lovak húztak, egy árkon akartak keresztül vontatni. E közben történt, hogy a gép fűtyülője kinyílt, amellyel a gépet vontató lovak megbokrosodtak és magukkal ragadták a hatalmas szörnyeteget.

A szegény kocsis, Papp Lajos, hogy megfékezze a lovakat, eléjük szaladt a lovak azonban elütötték és tovább szaladtak. Így történt, hogy a kocsis a gép alá került és ott lelte szörnyű halálát.

A debreceni kir. törvényszék ma tárgyalta Papp Lajos tragédiáját és Nyilas Pál gépész helyezte vád alá gondatlanságból eredő ember halálos szerencsétlenségért.

A tárgyaláson dr. Tóth Aurél elnökölt. A törvényszék Nyilas Pált sok enyhítő körülmény mérlegelése után 30 korona pénzbüntetésre ítélte, aki az ítéletbe belenyugodott. Így az ítélet jogerős.

A „Debrecen” szerkesztősége és kiadóhivatala Degenfeld-tér 2. sz.

Szives = kérelem

Hazafias tisztelettel kérjük azon előfizetőinket, akik még erre az évnegyedre nem fizettek elő — sziveskedjenek az előfizetési díjat

mihamarább a kiadóhivatalba juttatni, hogy az a lapot fennakadás nélkül tovább is küldhesse.

Cim: **DEBRECZEN**
kiadóhivatalának
Debrecen

Hogyan élt Erzsébet királyné?

Egy detektiv följegyzései.

Paoli Xavér, akit a „királyok detektiv”-jének neveztek, huszonöt esztendő munkásság után nyugalomba vonul és a nyugalmát arra használja föl, hogy megírja emlékiratait. Ez írásokban különösen fejedelmek és fejedelmek feleségeiről esik szó, akiket utjokban kísért Paoli. A szemfüles detektiv sok értékes megfigyelést tett koronás megbízójain és kétségtelenül legérdekesebb az, amelyet most készített el Erzsébetéről, Ausztria-Magyarország fejedelemszövegéről.

Ezeket írja:

1895-ben volt, hogy Genfben megismerem a fejedelemszöveget, aki ekkor 58 éves volt ugyan, de olyan finom, pici kezei és olyan lágy, gyöngéd hangja volt, akárcsak egy bakfinsnak. Amikor szolgálataimat fölajánlottam, megdöbbentem a hideg fogadtatáson. Berzeviczy tábornok kijelentette, hogy semmi szükség kísérőre, a tudat, hogy az ember állandóan őrizet alatt van, kellemetlen. Mindazonáltal, amikor más oldalról is ajánlva lettem, elfogadták a szolgálataimat. Három franciaországi útjára kísértem a nagyszöveget és ezidő alatt módomban volt megfigyelni őt.

Erzsébet királyné magányos életmódot folytatott. Nyáron, éppen úgy, mint télen, reggeli öt órakor kelt föl, langyos fürdőt vett, azután villanyos masszázst. Azután, még ha sötét is volt, sétára indult. Egyszerű fekete ruhában járt és gyors lépésben sétált. Ha esett, akkor a hotel balkonjára állt és itt járkált föl és alá. Szép időben dombra szeretett állni és innen nézte a nap fölkelését; a természeti látványban teljesen elmerült. A tizenegy órai oszonna után szintén sétára indult, ilyenkor egy athéni egyetemi hallgatóval, akit a görög kormány jelölt ki évről-évre. A fiatal embernek az volt a hivatása, hogy a királynéval új ó görög nyelven beszélgesse, amelyeket a fejedelemszöveg kitünően beszélt. Legyezőt állandóan magánál hordott Erzsébet királyné. Az utolsó husz esztendőben nem fotográfáltta magát és ha látta, hogy valaki fényképező masinát feléje tartja, elfordította a fejét, vagy a legyezőt tartotta az arca elé. A görög diák föladata volt, hogy a királyné könnyű kádját magával vigye.

A francia helyek között Cap Martint szerette legjobban, amely Monaco és Mentone között van. Itt egy hegyen épült szállóban lakott, ahonnan az egész vidéket bejárta.

Egy ízben hallottam, hogy talján utunkások, akik arrafelé dolgoztak, nagyon feyegetőleg nyilatkoztak királyról és mindarról, ami ezzel összefügg. Szóltam a felső asszonynak, hogy arra ne járjon, — ő azonban erre a figyelmeztetésemre nem hederített.

Paoli tehát egy rendőrt munkáruhába öltöztette és elvegyitette a többi közé. A királyné jött és megszólította a munkásokat. A véletlen akarta, hogy éppen azzal a fiatal emberrel elegyedjen beszélgetésbe, akit Paoli kirendelt. Erdőklődött a családja iránt és végül egy aranyat adott neki.

Este aztán — írja Paoli — magához rendelt és diadallal mondta, hogy lám, a munkások nem is olyan veszedelmesek, sőt jó népség.

A királyné egyszer a monte-carlói já-

tékházat is meglátogatta. Örült mint egy gyermek az előtte ismeretlen környezetnek és egy aranyat megtett a 33-as számra. Elvesztette. Azután megint tett és nyert 173 frankot.

— Soha életemben annyi pénzt még nem kerestem — jegyezte meg nevetve.

1897-ben volt Paoli a királyné kíséretében Párisban. Itt a görög kísért a detektiv egyszer elkísérte egy párisi kurtakoreszmába, ahol a híres párisi hagymalevest izlelték meg. Amikor a királyné ezt megtudta, szintén akart hagymalevest, de nem a hotel étterméből, hanem onnan a kurtakoreszmából, korcsmai edényben. Persze beszereztek olyan edényt és a hotelben főzték meg a levest.

Amikor december 30-án elhagyta Párist, ezzel bucsuzott Paolitól:

— Köszönöm a jókívánságait, ami azonban engemet illet, nekem a jövőben nincsen bírodalmam.

Kifejezetten Forman-t kérjünk. Sok az utánzata.

UJDONSÁGOK.

Az auto és a fajkakas.

— Igaz mese. —

Nem tudjuk, mennyi öntuda a van egy automobilnak és így tudatosan, vagy öntudatlanul történt, de egy auto tegnap határozottan a hazai baromfityesztés ellenségének bizonyult. Tegnap, mikor a déli korzó javában állt, egy fehér auto viharsebessé száguldott végig a Piac-utcán, mint egy büszke nagyhatalom, mely a korzó duodecim hatalmai előtt automobil hatalmi demonstrációt rendez. Az automobil fehér volt, mint a ma született bleiveisz. Senki sem gondolta volna róla, hogy ártatlanul kiontott vér tapad méltóságosan büszke kerekéhez. Pedig az auto röviddel azelőtt gyilkolt, kioltott egy tisztát, produktivitásra hivatott életet. A sötét dráma a Stern-kefegyár előtt zajlott le. A gyár üresen, némán tespedve állt már, mert tág öblét elhagyta a munkások csapata. A nagy kongatón ugyanis pár perc előtt kongott a déli óraütés. Minden várakozásteljesen csendes volt... A Stern-kefegyár előtt az országút közepén állt egy büszke fajkakas, kétszázkoronás értékének teljes tudatában állt ott és Rostand szellemétől lelkesítve, ódát készült zengeni a verőfényhez. És akkor a sötétül vész szárnyain jött, rohant egy fehér automobil. Krikszkraksz és az ódának és a nemes fajkakasnak vége volt. Közel és távol a nagy gyász telepaticus érzéséről leverve, feljajdultak a fajtyukok. Az auto pedig mint a gyilkos végzet száguldott tova. Most pedig — mondja hangneméből kiesve a krónika — jön a rendőrség, a vizsgálat és a kártérítési per

— A Csokonai-kör márciusi felolvasó ülése. A Csokonai-kör, mint az ősz óta minden hónapban, márciusban is tart felolvasó ülést, — A műsor fő pontja dr. Nagy

Zsigmondnak, a kör választmányi tagjának a tanulmánya lesz a hollandi irodalom területéről. Dr. Nagy Zsigmond a hollandi nyelvnek és irodalomnak egyik legalaposabb ismerője, akit a hollandi tudós körök is sokra becsülnék és aki a magyar nyelvű *Egyetemes irodalomtörténetben* megírta a hollandi irodalomról szóló részt. — A műsor többi pontja költeményekből fog állni és a kör tagjait bizonyára ezáltal is oly nagy számban fogja a felolvasás helyiségében vonzani, mint eddig. — A meghívók a napokban mennek szét.

Vasárnapi istentiszteletek. Vasárnap a református templomokban a következő lelkészek végzik az istentiszteletet: A Nagytemplomban Dicsőfi József lelkész, Kistemplomban 9 órakor Erőss Lajos püspök, 11 órakor Szele Miklós s. lelkész, Kossuth-utcai templomban Uray Sándor lelkész, Ispótytemplomban K. Tóth Kálmán lelkész, Csapókerkerten Kovács János vallásnár, Homokkerkerten Erdős Károly szénior.

— **Vasuti tisztviselők gyűlése.** A magyar szent korona országaira szóló vasutas nagyszövetség debreceni csoportja 1910. év március 12-én este 7 órakor a „Vasutas Otthon” helyiségében szakcsoport ülést tart. Az elnökség az ülésre már szétküldte a meghívókat a szövetség rendes tagjainak. Az ülés tárgysorozata a következő: 1. A kerületi közgyűlésen választandó tisztviselők jelölő bizottságának megválasztása. 2. Egyéb jelentések és esetleges indítványok.

— **Tartalékos orvosok szolgálati gyakorlata 1910-ben.** A védőtörvény 54. §-a értelmében a folyó évben azok a tartalékos segédorvosok lesznek 4 heti szolgálati gyakorlatra behíva, akik 1904, 1906 és 1908-ban léptek ki a tényleges szolgálatból, vagy akiknek egy elmaradt gyakorlatot kell pótolniuk.

— **Ipari tanfolyamok.** A technológiai m. kir. Iparmúzeum által meghirdetett tanfolyamok közül azok, amelyek még eddig nem rendezettek, jelesül: az autogénhegesztő, galvanizálási-, cipész-, csizmadia-, szíjgyártó- és bőrdobos tanfolyamok költségvetési fedezet hiányában nem rendezhetők.

— **A pincériskola ünnepe.** A debreceni pincér-tanonciskola 1910 március 16-án, azaz szerdán d. u. 4 órakor az iskola emeleti helyiségében, Miklós-u. 3. sz. az 1848 márciusi nagy napok emlékére ünnepséget rendez. Az ünnepségre nagyban készülnek az iskola növendékei. A meghívókat már széllyel küldték. Az ünnepség iránt nagy érdeklődés mutatkozik.

— **Szabadiskolai elmaradt előadások.** A folyó hó 12-ére szombatra hirdetett előadás (dr. Tanódy Andre szatmári ügyvéd: A közép-osztály pszichológiájáról) és folyó hó 14-ére, hétfőre hirdetett előadás (Bakoss Tibor, tanár: Az iparművészetről) az előadók közbejött másnemi elfoglaltsága miatt elmarad. A jövő héten még két előadás lesz, ugymint: 16-án: dr. Brunner Lajos a halálról és 17-én: dr. Szász Adolf a halotthamvasztásról fog tartani előadást. Ezzel be is fejeződik az ideai előadás-cyklus.

— **Elcsúszott magyar gőzös.** Egy konstantinápolyi távirat szerint a magyar Levante-társaság Nádor nevű gőzöse, amely utban volt a Fekete tengerből Antwerpen felé, — Konstantinápolyból elindulva, a kikötő kijáratánál összeütközött az Agiosz Giorgiosz görög gőzössel és elmerült. A görög gőzös is erősen megrongálódott. Az elcsúszott gőzhajó legénysége megmenekült. A

hajó Odesszából Antwerpen felé indult és mintegy 3650 tonna búzát és tengerit szállított. Magának a hajónak értéke mintegy 500,000 korona, amely biztosítás révén megtérül. A görög gőzössel való összeütközés közelebbi részletei ismeretlenek és a tengeri bíróság feladata lesz megállapítani, hogy a szerencsétlenségért kit terhel a felelősség.

— **Az utszólóról.** A pusztá telken katonásdit játszanak a gyermekek. Egy piros sipkás fiú a kapitányok. Fakarddal vagdalják ki a hatvágást. Büszkén kiált fel, amelyik megcsapta a másikat...

A felnőttek sem cselekszik ezt másként! Csak hogy az ő fegyverök már nem fakard.

Nekem kedvesebb a gyermek, midőn csergetős ostorával a bugó szavu csigát forgatja a gyaloguton.

Ekkor még igazán gyermekek. A küszöb-től nem vágyódik tovább.

A sárkányeresztés már érleli a gyermek elméjét. Miglen a magasban fellebben az a fürtös fejű, papiros sárkány, anyag beszerzési gondok, számítások a kivitelnél, a vetéledő hiúság ébredése: kitörölhetetlen barázdákat szakítanak a gyermeki lelkületben! S ezek az első kis barázdák idővel árkokká mélyednek s magokba nyelik az álmokat, magokba temetik a gyermekes hit és szeretet fehérgalambjait.

Csontvázzá fosztott kisértetek leszünk. letarolt mezők sárgulnak utánunk.

— **Az ötödik tavaszi vásár** Budapesten. Az ötödik tavaszi vásár 7—12-én lesz a budapesti városligeti iparesarnokban. A vásár célja tudvalevőleg az, ami a liposai vásáré is, hogy t. i. a gyárosok és iparosok kiállítják mintagyűjteményeiket, a kereskedők pedig az ország minden részéből, valamint külföldről is összesereglenek, hogy az ipari mintákat megtekintsék és ezek alapján megrendeléseket eszközölhessenek. Ez a vásári intézmény öt év óta áll fenn és a tavalyi évben már több, mint másfélmillió korona árut adtak el rajta. Az intézmény élén Láncai Leo főrendiházi tag az ügyvezetőség élén Szénási Béla, fővárosi gyáros és kereskedő, valamint az ipar és nagykereskedelem kiváló vezérférfiai állanak. Az ideai tavaszi vásárra eddig mintegy 500 gyáros jelentkezett, úgy hogy az iparesarnok óriási helyisége zsufolásig tele lesz érdekes, új mintákkal és cikkekkkel. A magyar kereskedőknek minden érdekük megvan tehát, hogy a vásárt megtekintsék, hogy tájékozódjanak arról a szakmabeli újdonságokról és azok árairól. A vásáron a következő szakmák vesznek részt: a papír, üveg, díszmű, játék, illatszár, háztartási, kosár, cipő, apró vas- és fémáru iroda, utazó és toilette cikkek és mindezeknek a rokonszámjai. A gyárosok, akik a vásáron részt akarnak venni árucikkeikkel március hó 20-ig jelentkezhetnek a vásár központi irodájánál (Budapest, IV., Ferencendiek-tere 9.) A kereskedők pedig, akik a vásár alkalmából Budapestre akarnak utazni olcsóbb vas-uti jegyet kapnak ha egy egyszerű levelezőlapon jelentkezzenek a tavaszi vásár irodájánál. A vásár igazgatósága felkéri a kereskedőket, hogy látogatási szándékukat mielőbb jelentsék be, hogy a jegyeket elküldhesse és hogy — amennyiben kívánatuk — lakást is ajánlhasson. Eddig mintegy 3000 kereskedő jelentkezett. Természetes, hogy a vásáron vásárlási kényszer egyáltalában nincsen és hogy az eladás, két nap kivételével a 6 napig tartó vásáron csakis nagyban történhetik. A tavaszi vásár tehát engros vásár és semmi köze a vásár név alatt ismeretes jótékony célú, vagy bazárszerű intézményekhez.

— **Gyilkos gazda.** Nyiregyházaról jelentik: Thuzsér község egyik korcsmájában Boros Károly és Németh Ferenc ottani gazdálkodók összeverekedtek és Boros egy vasdoronggal oly erősen ütött a Németh fejére, hogy az kapott sérüléseibe belehalt. Borost a csendőrség letartóztatta.

Halálra ítélt gyilkos. Grácból jelentik, hogy az ottani esküdtbíróóság halálra ítélte Kmetecz Antal 21 éves, déli vasuti raktármunkást. Kmetecz lelőtte a szeretőjét, a 36 éves Rangas Máriát s azután holttestét a vasuti sínekre helyezte, ahol egy gyorsvonat darabokra tépte. A dolog úgy derült ki, hogy Kmetecz egy cédulát helyezett az egyik telegráfoszlopra kedvese nevében, amelyben azt írja a leány, hogy nem Kmetecz a gyilkos, hanem önként megy a halálba. Írását felfemerték és tagadása dacára kötél általi halálra ítélték.

SZÍNHÁZ.

A MAI ELŐADÁS SZINLAPJA:

Ma, szombaton, 1910 március 12-én
Délután 3 órakereskedéssel
Bérletszünet.

A debreceni színésziskola I. és éves növendékeinek

vizsgálati előadása.

Műsor: 1. „Körös partján”. Irta Nil, szavalja Harsányi Juliska II. — 2. „Bekvár-télyozás”, monológ, előadja Takács Margit II. — 3. „Az első debű”, monológ, előadja Nánásy Juliska I. — 4. „Férjhez menjek?”, monológ, előadja Fábrián Margit I. — 5. „A bizottság előtt”, kettős jelenet, előadja Szöllőssy és Jászkuerti I. II. — 6. Belépő a „Kis szökevény”-ből, éneklő Novák Mariska II. — 7. Kettős a „Luxemburg grófja”-ból, éneklő Payer és Fábrián II. I. — 8. Kuplé a „Görög rabzsolga”-ból, éneklő Liszt Ferike II.

9. Alfonz ur.

Vigjáték.

Személyek:

Montaignin, hajóparancsn.	Jászkuerti F.
Raymonde, neje	Szabó Ilonka
Oktáv	Perényi K.
Adrienne	Payer Margit
Guchardné	Levendovszki
Dieudonné	Román T.
Rémy	Szöllőssy Gy.

Este hét és fél órakereskedéssel
rendes helyárrakkal

Luxemburg grófja.

Operett.

Holnap, vasárnap, március 13-án

Délután:

Bérletszünet.

Félhelyárrakkal

Tiszturak a zárdában.

Operett.

Este:

Rendes helyárrakkal

Luxemburg grófja.

Operett.

* Vasárnapi előadások. Vasárnap mint rendesen két előadás tartatik. Délután 3 órakereskedéssel rendezett helyárrakkal Varney fülbe-mászó szép zenéjű operettje *Tiszturak a zárdában* kerül színre a főbb szerepekben Szilassi E., Gyöngyösy J., Bárdos I., Gerő I., Szilágyi Berta, Arkosi, Horváth, Tormával. — Este 7 és fél órakereskedéssel Luxemburg grófja Lehar a legújabb nagy sikert aratott operettje adatik rendezett helyárrakkal a már ismert kiosztás elsőrendű szereplői lesz.

* A „Taifun” Japánban. Lengyel Menyhért színműve, a „Taifun”, amely most a Berliner Theaterben kerül színre nagy sikerrel, amint Berlinből jelentik, Japánba is elkerül. Mushakog gróf, a berlini japán követség attaséja ugyanis most elhatározta, hogy japán nyelvre fordítja a darabot, amely állítólag még ebben az évadban színre kerül Tokióban, a „Szabad Szinpad”-on, ahol a modern darabok színre kerülnek szoktak.

* Tancos huszárok. Hétfőn érdekes vendéglátásban lesz részünk. Ede Sunbrines

szerepében Unger Annuska lép fel, aki nem-rég a Babát játszotta nagy sikerrel.

* Kis oukros. Csütörtökön színre került ujdonság következő kiosztásban kerül színre. Lapistolle csokoládégyáros Ligeti. Benjaminé leánya Bithory Maria. Paul Normand hivatalnok Mártonfi. Felicien Bedaride festő Kardos. Rosette Hahnel. Mingassol Arkosi. Hector de Pavezac Lugosi. Pinglechauffeur Nádor. Juke Huzella J.

* Mader az Opera igazgatója. Az „Az Ujság” című lap hozza ma közreadásra, hogy Mészáros Károly már megtalálta az Operából kivezető utat és utódja már utban van betelél. Az utód: Mader Raoul, a Népszínháznak dusan végkielégített rokkantja. Kinevezetéséhez enyhítő szakaszt is alkalmaztak. A zenei élet kitünőségét, Kern Aurélt rendelik ki melléje.

TÁVIRATOK.

A miniszterek tanácskoznak.

Budapest, március 11. Ma délután egy órakereskedéssel minisztertanács volt a miniszter elnöki palotában. A tanácskozás másfél óra hosszáig tartott. — A házfelosztásról tanácskoztak a miniszterek s véglegesen elhatározták a Háznak március 21-én való felosztását.

Választási mozgalmak.

Budapest, március 11. Versecen a függetlenségi és 48-as párt jelöltje, Gallovich Jenő március 16-án tartja programbeszédét. A központból a jelölt támogatására a programbeszédhez lefognak utazni Justh Gyula, Batthyány Tivadar gróf, Holló Lajos, Teleki Arvéd gróf és Balla Aladár, akiknek impozáns fogadtatására már most nagy előkészületeket tesz a verseci választópolgárság. — Székely Ferenc igazságügyminiszter április 2-án érkezik Szombathelyre, ahol programbeszédet mond. Fogadására bizottság alakult. — Curgóról nagy küldöttség kereste fel Tiller Samu szt.-marinói főkonzult és arra kérte, hogy a kerület békéje érdekében a jelöltségtől lépjen vissza.

A pancsovai függetlenségi és 48-as párt újból Bohus Károly eddigi képviselőt jelölte. A nagybecskerek-i függetlenségi és 48-as párt egyhangulag Várad Imre jelenlegi képviselőt újból jelölte.

A nemzetiségiel működnek.

Nagyvárad, március 11. A román nemzetiségiel Pável Mihály elnökségével ülést tartottak, melyen elhatározták, hogy Bihar-megyé minden kerületében jelöltet állítanak. Az ülésen Vajda Sándor kijelentette hogy Tisza nagyváradi beszéde lojális hangjánál fogva rokonszenves a pártja előtt, de tartalmának egyes momentumai nem engedik, hogy a nemzetiségiel lemondjanak ellenzéki állásfoglalásukról.

Főispáni beiktató Abaujban.

Kassa, március 11. Ma volt Sziklai Ede főispán beiktatása. A főispánért nem ment küldöttség, hanem a főjegyző vezette be a terembe. A főispán letette az esküt, semmiféle üdvözlés nem volt. A közgyűlés után nagy riadalom támadt, úgy hogy a főispánnak futva kellett menekülnie.

Giesswein Sándor visszavonul.

Budapest, március 11. Giesswein Sándor képviselő levelet irt gróf Szapáry Pálnak, amelyben bejelenti, hogy kilép a keresztény-szocialista pártból. A képviselő kilépésének okául azon támadásoknak hozza fel, amelyeket az utóbbi időben a nép ellen intéztek.

Készülnek Aradon a Tisza fogadására.

Arad, március 11. A szocialisták nagy tüntetést készülnék rendezni. Az egész városban plakátokat ragasztottak ki, amelyen a népgyűlésen való tömeges megjelenésre hívják fel a munkásságot. Az országos központ Weltner Jakabot küldi le a tüntetés szervezésére.

Rejtélyes gyilkosság.

Resica, március 11. A közeli erdőben egy fatörzshöz kötve meggyilkolva találtak egy fiatal nőt. A vizsgálat kiderítette, hogy a meggyilkolt neve Holswandtnes Regina varronő. A vizsgálat folyik.

Közgazdaság.

Budapesti gabonatózsde.

(Déli zárlat.)

Budapest, március 11.

Buzakinálat mérsékelt, vételkedv csekély. Nyugodt irányzat mellett jelentéktelen forgalom 5 fillérrel olcsóbb áron. Egyéb gabonanemek nyugodtak. Idő: derült.

Buza áprilisra	13:17—18
Buza májusra	13:11—12
Buza októberre	10:89—90
Rozs áprilisra	8:15—16
Rozs októberre	8:04—05
Zab áprilisra	7:23—24
Zab októberre	00:00—00
Tengeri májusra	6:13—14
Tengeri októberre	6:29—30
Repece májusra	13:50—60

A mák termesztéséről.

Ámbár a jelenlegi magas gabonaárak nem igen teszik szükségessé, hogy a gazda egyéb olyan növények termesztésével is foglalkozzon, amelyek a megszokott forgóban eddig nem találtak helyet, mégis a mák olyan növény, mely a repcét könnyen helyettesítheti s ez lehet egyik oka, hogy a tél folyamán többen is intéztek hozzánk kérdést a máktermesztés ügyében.

Előre boesátjuk mindenekelőtt, hogy a mák termesztése nagyon hasznosított s termesztése nem is jár nagy rizikóval, mert ára s termése is meglehetősen egyenletes, nem tulságosan ingadozó.

Termesztésre a zárt toku kék mák ajánlható, mert ez a legkeresettebb, legjobban fizetett. A nyílt toku vagy a szürke mák termesztése nem ajánlható. A francia kék mák vetőmagjánál is fektessünk súlyt arra, hogy az lehetőleg nagyszemű legyen s ha a vetőmagot magunk természetjük, továbbtermesztésre a legszebb, legnagyobb mákfejeket válogassuk ki, sőt a magnak szánt területen levő mák oldalhajtásait idejében tördeljük le, hogy a főhajtás annál erőteljesebbé növekedjen.

A magunk kiválasztott mákot természetesen külön kell csépelnünk.

A mák sikeres termesztésének főkélléke a nagyon kora tavaszi vetés. Ha vetésével késünk, többet szenved ellenzégekétől, lassan nő, fejlődésében visszamarad. Vetési ideje február vége, március eleje.

Legjobb helye kapásnövények után van, mert tiszta, jól művelt talajt kíván. Ha kivész a repeze, az annak szánt föld nagyon megfelelő talajul szolgál a máknak, mert az ugarolt s trágyázott földet ez is nagyon meghálálja s utána a buza nagyon jól szokott sikerülni. Miután pedig apró magja a rögös földben tönkremegy, az ősszel, mélyen szántott talajt tavasszal ismét meg kell szántani s apróra elboronálni, vetés előtt pedig meghengerelni. Mikor csak trágyázott földbe vessünk, mert csak a jó erőben levő talajokon számíthatunk nagy termésre, az olyanon, amelyben sok oldott tápláló anyag van. Földjét tehát trágyázni kell és pedig ha ez elmulasztott volna, kora tavasszal szuperfoszfáttal, melyből kat. holdanként legalább 150 kg. szórandó ki vetés előtt és chilisalétrommal, melyből 40-50 kg. hintendő el vetés után. Legajánlatosabb sorvetőgéppel 40-50 kg. hintendő el vetés után. Legajánlatosabb sorvetőgéppel 40-50 em.-re vetni, de a csoroszlýákról a súlyokat le kell szedni, hogy 1 em.-nél mélyebben ne takarjon. A maghoz 3-4-szer annyi homokot kell keverni, nehogy tulsűrűn kerüljön a talajba. Miután pedig a mag csirázó képességét két éven túl nem igen tartja meg, nagy súlyt kell arra fektetni, hogy csak legutolsó termésű magot vessünk el, amelyből 1 kg. szükséges magyar holdanként.

Amint a mag csirázni kezd, azonnal hozzá kell látni a sorközök kapálásához és a ritkításához, olyan módon, hogy csak 15-20 em. távolságban egymástól maradjon egy-egy növény. E munkálatok mezitláb végzendők s a szükséghez mérten megismétlendők. Sorközei állandóan tisztán tartandók, amiért is három vagy négy kapálást igényel s egyik alkalommal feltöltőgetést is; így azután nem gyomosodik el olyan könnyen s a töltőgetés a szél ellen is védelmet nyújt.

Junius hóban virázkodik s júliusban vagy legkésőbb augusztus hó elején érik. Érése egyenetlen; aratásához csak akkor fogjunk, ha tulnyomóan jól meg van érve, ellenkezőleg könnyen avasodik.

Aratási módjai közül legajánlatosabb csupán a fejeket levágni, zsákokba szedni s szellős, száraz, védett helyen kitergetni. Cséplése történhetik gőzcséplőn, gőzzel hajtott tengeri morzsolón, sőt szecsakázón is, amely után sok rostálást kíván, mert csak a tiszta mákért fizetnek 60-64 koronát is mázsánként. 2-4 mm. magot terem holdanként.

A mallein és az elvetélés. Taknyokórral gyanus kancákat a taknyosság megállapítása céljából egy orosz létenyészto malleinnel kezelte. Közli, hogy 12 nappal a malleinnel való ojtás után mutatkoztak az első elvetélések és holt magzatszülések. A feltett kérdésekre dr. Damman tanár oda vélekedik, hogy jöllehet, az eset hiányos leírásból nem lehet biztosan kimondani, hogy a fellépett kalamitást a mallein okozta, nincs kizárva ennek lehetősége, tekintve, hogy malleinél elött egyetlen elvetélés sem fordult elő a szóbanforgó kancáállományban. A mallein szerinte igenis képes a vemhes szervezetben oly akciót kelteni, amely elvetéléssel járhat s nem gyengíti e tény az, hogy az állományban egy malleinezett kancá nem vetélt el. A járványos elvetélést számos más ok is felidézheti ugyan, de a jelen esetben legalább is erős gyanuba lehet vonni a baj felidőzésében a malleint.

A „DEBRECZEN“

szerkesztősége és kiadóhivatala

Degenfeld-tér 2.sz.

OLCSÓ IRÓGÉPEK!

Minden rendszerűek, kitünő állapotban, jótállással adatnak el.

„MERCUR“

összes rendszerű írógépek műszaki vállalat cégénél. Speciális javító műhely!

ADLER

elsőrangú gyártmány, teljesen látható írásu és legnagyobb átütő képességű

IRÓGÉP

kizárólagos képviselő: Debreczen és Hajdumegyére.

Kellékek

valamennyi rendszerű író- és sokszorosító gépekhez!

COPYING OFFYCE! gépiró, másoló és sokszorosító iroda. Telefon 5-40.

Debreczen Arany János-u. 2.

15 Bejárat a II-ik kapun.

REGÉNY CSARNOK.

Fiatal házasok.

(Elbeszélés)

Irta: GYÖNGYÖSSY LÁSZLÓ.

(Folytatás).

A mézesetekben levő férj karja öntudatlanul is hajlik az ölelésre, hát Imre ur megölelte feleségét.

De nem sokáig tartott ez a nagy boldogság Böske jött nagy sebbel lobbalt a konyhába. Szerencsére már a pitvarban lehetett hallani kopogó lépését, a kis menyecske így is alig tudott idejében kibontakozni az ura karjából.

Böske végignézett rajtok, aztán hirtelen a tűzhelyt kezdte vizsgálni, majd műértő szemmel a rajta főtt ételt.

— Tessék, a tűz elaludt... A leves, a leves máris kozmás, a pecsenye fölig megégyve...

— Jaj édes Istenem...

— Ne tessék jajgatni, hanem ha főz, hát főzzön rendesen. Férfinak semmi helye a konyhában. Milyen ebédünk lesz? Persze, a tekintetes urral kellett az időt eltölteni!

— Igaza van, Böske, de ne haragudjék.

— Most az ebédre kell gondolni, nem egyébre, pattogott tovább Böske. De mit is ácsorog itt a tekintetes ur, az ilyen kuktálkodással főtt ebédet senki sem eszi meg. Menjen innen dolgára!

Imre ur kezdett elkotródni!

Böske egy darabig tett vett a konyhában, azán ő is utána ment. De az ajtóból visszakiáltotta:

— No, a mai ebéd se fog érni egy faraszt se.

— Rózsika elhülve nézett utána.

— Micsoda, hiszen ez a bolond meg akarná tiltani, hogy az urammal beszéljek. És az uramnak egy szava sincs ellene!

Végtelen keserűség fogta el, majd az ijedség vadul verte mindkét hollószárnyával.

— Elég ezem sincs hozzá, hogy megértsem, mi történt, vagy mi fog történni? Böskeit elverem a háztól, az uramhoz pedig sohse fogok szólni. Soha, soha! Hát senki sincs, ki engem védelmezzen!

(Folyt. köv.)

Donogán és Somossy DEBRECZEN, Kistemplombazár,

Megérkeztek

a legdivatosabb női
kelmék, — selymek,
~ Viole de laine. ~

Óriási raktár! Olcsó árak!

NAGY

szőnyeg-occasio

Bosznay J. és Társa

37 szőnyegáruházában

DEBRECZEN, Kossuth-u. 5.

Szőnyegmaradékok, egyes
függönyök, butorszövet
maradékok féláron!

Ebédlo, szalon, férfi- és hálószoba szőnyegek rendkívül leszállított árak mellett kaphatók, amíg a készlet tart.

„FAKTOR“ KONYHAKINCIS!

Magyar találmány! Világszabadalom!
Hazai gyártmány!

1 db 50 fillér, vidéken 4 fillérrel drágább.

**A FAKTOR egy gyorsfőző, a főző-
edényt kormozás és lepattogás
ellen teljesen megvédő acéllemez,**

FAKTOR pótolja a tűzhelykarikát.

FAKTOR védi az edényt a szabad tűz érintésétől és gyorsabban főz.

FAKTOR vdi az edényt a bekormozástól, miáltal a konyha tiszta marad.

FAKTOR használat által nem pattog a zománc.

FAKTOR megtakarít egész évi használatnál a gyorsfőzés által, tüzelő- és surolóanyag, edény stb legalább 50 koronát.

FAKTOR 3 nagyság, kapható 10-20-21 cm., tehát minden tűzhelyre alkalmazható.

FAKTOR-ból 2 drbot is szállítunk 1 K 20 fillér beklődése után.

**Ügynökök (nők is) esetleg egyedárusítók
vidéken keresetnek, kik havonta 2 300
koronát kereshetnek.**

Felvilágosítást nyújt:

FAKTOR főügynökség Budapest, Lipót-körut 25.

SZABADALMAK,

védjegy- és mintavédelem, az összes kultur-
államokban

GUSZTÁV BÉLA okl. mérnök, szá-
badalmi ügyvivő
Budapest, VII., Erzsébet-körut 13.
Telefon 172-74. 16

Kereskedők figyelmébe!

Nagy mellékjövédelmet érhetnek el, ha önmaguk, vagy megbizottjuk útján vevőiknek könnyen elhelyezhető cikket ajánlanak vételre.

Szives ajánlatok „Szabadka, postafiók 43.” számra intézendők.

MEGLEPŐ SZINTE CSODALATOS GYÓGYEREDMÉNYEKA

APTAMÁSI
LITHIUM-GYÓGYVIZ-

*szel gyomor, vesese, hólyagés
bélbántalmaknál oala-
mint asthma, bronchiale,
köszvény és húgysavas
diathesis eseteiben.*

Debreczenben kapható:

KONISEK GÉZA
fűszer- és csemege kereskedésében
5 DEBRECZEN, Kossuth-utca.

Ajánlom a legjobb kivitelben és legolcsóbb áron

Összes galvanikus elemeket	Üsengőket a legjobb minőségben	Telefonok mindenféle kapcsolásra
Villámhárítóanyag	Orvosi készülékek, mérőeszk.	Motorok, Dynamó gépek
Zseblámpák pillanatvilágításra	Mindenféle anyag, felszereléshez	

Kérjen árjegyzéket.

FÖLDVÁRY L.

debreczeni első elektrotechnikai gyár
és villamosszerelési vállalat

Piac-utca. (Ideiglenes barak.)

Telefon 168.

Telefon 168.

Valódi brünni szövetek

az 1910. évi tavaszi és nyári idényre.

Egy szelvény 3-10 m. hosszú	1 szelvény	7 korona
elegendő teljes férfiruhához)	1 " "	10 " "
(kabát, nadrág és mellény)	1 " "	12 " "
ára csak	1 " "	15 " "
	1 " "	17 " "
	1 " "	18 " "
	1 " "	20 " "

Egy szelvényt fekete szalonruhához 20 koronáért éppugy felöltő szöveteiket, turista-lodent, selyemkamgarnt gyári áron küld a mindenütt ismert, megbízható és szolid posztógyári raktár

Siegel Imhof, Brünn 11.

Minták ingyen és bérmentve.

Nagy előnyre szolgál mindenkinek, ha szövetszükségletét direkt a gyártáshelyén Siegel-Imhof cégnél rendeli. Oriási forgalma miatt állandóan a legnagyobb választék a legújabb szövetekből. Szabott, legolcsóbb áron! Bármily kis megrendelés teljesítése szigorúan mintahű és figyelmes.

HIRDETÉSEK

fölvételnek a kiadóhivatalban, gr. Dégenfeld-tér 2. szám alatt.

!! Ujdonság !!

Valódi édes, nemes csemege rózsapaprika, kilója 3 kor. 60 fillér.

Valódi félédes rózsapaprika, kilója 3-20 K

Gulyás (juhász) paprika kilója 2-40 K

Legfinomabb szegedi tojásos tarhonya, apró vagy nagy szemű, kilója 1-10 K

Szegedi prima szalámi a legolcsóbb napi áron.

Áruim vegytisztaságáért szavatolok.

Táborszky A.

paprikakereskedő

SZEGED.

Kereskedőknek engedmény.

Pályázati hirdetmény.

A debreczeni Timár szakcsoport értesíti az építő mestereket, hogy a tulajdonát képező Teleki-utca 86. számú háznál a gépek befogadására egy nagyobb szabású épületet épített, melynek kivételével a pályanyertes építőt megbizza.

A kész tervrajz megtekinthető Borz-u. 9. szám alatt Sarkadi Ferenc elnöknel, vagy Teleki-utca 82. szám alatt Kovács István pénztárnoknál.

A szabadon választás jogát szakcsoport fentartja magának.
Pályázati határidő 1910 március 16 délelőtt 9 óra, mikor is a zárt ajánlatok felett a szakcsoport dönt a Timár-társulat házában.

LÁM SÁNDOR

Debreczen, Piacz- és Hatvan-u. sarkán.

Üveg-, tükör-, porcellán- és lámpaaruháza

Megérkeztek: a legújabb ebédlő és salon lámpák. Iskolai asztali lámpák, legolcsóbb áron. Étkészletek legszebb kivitelben. Üvegkészletek, minden árban és kivitelben. Ozsonnakészletek, legújabb majolikából. Bor-, likőr- és söröskészletek legnagyobb választékban, bámulatos olósó áron.

Épület üvegezés helyben és vidéken.

Viszonteladókna árkedvezmény.

Figyelem!!

Készpénzkölcsönök.

Jelzálogkölcsön 4%, 4 1/2% és 5% amortizációra, Konvertálás, Személyhitel (bankpén 1--2 kezessel, magánpénz kezes nélkül), Öröksegek vétele, Vállalatok finanszírozása, Részvénytársaságok alapítása, Fizetéseket keptelen kereskedők kiegyelintetése, valamint

Adás-vétel.

Birtokok, házak, gyárak, üzletek, kávéházak, szállodák, vállalatok eladását vagy vételét közvetíti gyorsan, kulánsan.

ADLER ÉS SINGER

Általános Forgalmi Vállalat
Betéti Társaság.

31

Budapest, József-körut 21.

Magyar Vulkáncementgyár Részvénytársaság

Központi iroda: Budapest, V., Sas-u. 25. szám. Telefonsz. 107—16.

Gyártelep: Selyp. Telefon: Hatvan 46.

Ajánl: Elsőrendű Selypi portlandcementet, Vulkánportland cementet, kitűnő minőségű, mely a portlandcement szabványait 50 százalékkal túlhaladja.

APRÓ HIRDETÉSEK. >>
 10 szög 40 fillér, azontul minden szó 4 fillér; a legkisebb hirdetés 40 fillér. >>

Levélbeli tudakozódásokra pontosan válaszolunk, kérjük azonban a szükséges postabélyeget. Apróhirdetéseket postautalvánnyal is lehet föladni, a szelvényen a szöveg könnyen elír. Levélbélyegeken is lehet az apróhirdetéseket árát mellékelni. A kiadóhivatal fenntartja magának a szövegváltoztatási jogot oly hirdetésekkel szemben, melyek megjelenését kizárja a hirdetés tartalma, értelme. Beérkezett ajánlatokat a kiadóhivatal bármely címre továbbít, ha a hirdető e célra megfelelő postadíjat küld.

Apróhirdetéseket a kiadóhivatal felvesz d. e. 8-12-ig s. d. u. 2-7-ig gróf Dégenfeld-tér 2. sz. I. emelet, a folyosón az első ajtó.

Minden ok

amellett szól, hogy vegye igénybe a „Debreczen” apróhirdetéseit, mert

- Ha állást keres — ott talál.
- Ha lakást keres — ott talál.
- Ha alkalmazást keres — ott talál.
- Ha tarsat keres — ott talál.
- Ha oktatást keres — ott talál.
- Ha butort keres — ott talál.
- Ha hangszert keres — ott talál.

Szóval bármire is szüksége van, ott megtalálhatja, ha pedig eladni akar valamit, ott eladhatja.

Levelezés.

Levele van a kiadóban és a hivatalos órák alatt átvehetik:

„Háládatos”, „Az üstökös”, „Sári bíró”, „Mókus”, „Örökség”.

26 éves barna, nőlen fiatal ember vagyok, egy oly kedves társat keresek, kinek legalább 20 ezer korona készpénze van. — Leveleket „Meglásd jó dolgod lesz” jellegére a kiadóba.

Fekete, bájos kis leány, ki oly csodásan bostonozott a multkor, találkáját kéri eg fess fiatal ember. Leveleket „Fekete cukor” jellegére a kiadóba.

„Ha rád néz a magyar”, „Háládatos”, „Az üstökös”, „Hortenzia”, „Sári bíró”, „W.33”, „Sári bíró”, „Mókus”.

Csinos, fess barna leány ismeretséget óhajt könni oly uriemberrel, aki komoly szándékkal közeledne. Leveleket „Csinos 31” jellegére a kiadóba.

Mely uri ember adna kölcsön száz koronát egy fiatal asszonynak, az írjon e lap kiadóhivatalába „Aléxa” jellegére.

Aranyos kis bakfis ismeretségét óhajtja egy Bpestől (ismeretség hiányában) idejött fiatal ember. Leveleket „Ibolya 27” a kiadóba.

Két intelligens uriemberrel óhajt megismerkedni két intelligens leány. Leveleket „Ismeretség” jelige alatt a kiadóhivatal továbbít.

Fiatal urileány uriember ismeretségét elfogadja. Leveleket „Elhagyatott” jellegére a kiadóba kérek.

Kedves uri leányka ismeretségét keresi egy fiatal gazdász. Leveleket „L. W. 37” a kiadóba.

Házasságokat teljesen díjtalanul közvetít a „Hymen” házassulandók hetilapja. Kérjen ingyen felvilágosítást és mutatványszámot. Budapest, IX. Kinizsi-u. 19. II. e. 11. Válaszbélyeg.

Lakás.

A Lorántfy-utca 46. sz. házban egy 5 szobás lakás kiadó. Bővebbet a kiadóban.

Postakert 13. sz. alatt mintegy 1200 négyszögöl föld gyümölcsfákkal és munkásembernek téli nyári lakással egész évre kiadó.

A Simonyi-utj sétány elején kisebb lakosztályok kiadók. Ertekezhetni Simonyi-ut 12.

Csinosan butorozott kisebb szoba kiadó Széchenyi-u. 18. Farkasnéfal, ajtó 5.

Ajánlat.

Irodalmi Börze” Magyarország szépirodalmi, társadalmi és kritikai lapja előfizetési díja egész évre 150 K. Kérjen mu atványszámot. Kiadóhivatal Debrecen: Főutca 38. I. Videki ügynőkök kerestetnek.

Arcfátylak, legújabb tavaszi újdonságok Vidánál, Varosház alatt.

Sajat természű ó- és új érmelléki hegyi fajborok, különböző éveik, kapható 50 literen felül Tóth Sándornál, Hunyadi-u. 26. szám, Debreczen.

Német nyelvi oktatási és — különösen fürdőkre utazóknak alkalmas — német tárgyalási órákat elvállalok. Cim a kiadóban.

Tanár előkészít biztos sikerrel polgári iskolai és egyéb magánvizsgálatokra. Megkereséseket „Tanár” címmel kiadóhivatal továbbít.

Másolási munkálatokat egy jóírású fiatal ember elvállal. Cim a kiadóban.

Lapunk kiadóhivatalába egy kifutó fiu felvétetetik.

Korcsolat.

Két sütőtanonno teljes ellátással felvétetik Piros Gyula sütőmesternél Mezőkövesden. (Borsod m.). Válaszlevelét bélyeggel.

Pénzek és érmek, régiségek aranyban, ezüstben bronzban stb. egyes jódarabok, egész gyűjtemények és ásatások lehető legmagasabb árban készpénzzel megvétetnek. Írásbeli ajánlatok azonnal elintéztetnek. Cim a kiadóba.

Motorkezelő kerestetik a nyári csépléshez ügyes motorkezelő. Ganz gyártmányu benzín és Bolinder gyártmányu nyersolajmótor kezelésben jártások előnyben részesülnek. Ajánlatok a fizetés megjelölésével Zathureozki Gyula földbirtokos (Tiszadada) címére küldendők.

Bármily szakmába vágó vidéki ügynőköséget, esetleg raktárnoki állást elvállal kiváló képzettségű izr. nős egyén. Cim a kiadóba.

Ügyvédi Irodában alkalmazást keres azonnali belépésre egy ir. dai teendőkbén jártas joghallgató. Cim megtudható (telefon is) a kiadóhivatalban.

Mindennemű régiséget vásárol. Ki? cim a kiadóban.

Lapunk utcai elárusításához fiuk (Rikanosok) felvétetnek.

Eladás.

Pékség nagy steerforgalommal tizennégy éve fentálló, a főváros mellett házzal eladó. Cim a kiadóban.

Halápl állomáshoz gyalog 10 peronyire, közvetlen az iskola mellett 33 hold föld eladó jó tanyaépületekkel. Felvilágosítást ad: dr. Kőrössy Kálmán ügyvéd, Bathányi-u. 5.

Élősvény 2 éves gleditsia 1—1½ méter magas, eladó, ezre 12 korona. Cim a kiadóba.

Egy jókarban levő deszkakerítés eladó. Darabos-u. 45.

Eladó nyaraló és nyaralónak való szőlő a nagyerdei köruton. Ertekezhetni Szabó István városi pénztárossal.

Haláleset miatt Hatvan-utcai kert I. járás 54. szám országútra, eladó.

A Darabos-utca 20. és 50-ik számú ház eladó. A tulajdonos címe a kiadóban megtudható.

Telefon: 691.

Eredeti Goodyear Welt,

a jelenkor elismert legjobb minősége.

Turul **Cipők**

dacára az olcsó áraknak, a legjobb anyagból készülnek. Elegáns fazon.

120 saját fióktelep Magyarország és a külföld legnagyobb városalban

~ Képes árjegyzék portómentesen ~

!! A monarchia legnagyobb cipőgyára !!

„TURUL” Cipőgyár R.-T., Temesvár

Központi főraktár:

DEBRECZEN, PIAC-U. 48.

Telefon: 691.

Legnagyobb választék

minden fajta cipőáruban elismert kitanó minőség.